Ч. 176 (13.721). Львів, пятниця 6. липня 1934. Opłata pocztowa opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 15·00 „ Піврічно 30·00 „ Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Комунікат

Старшини Сокола-Батька в справі III. Краєвого Здвигу у Львові.

Підчас ювилейного 40-літнього Здвигу Українського Сокільства у Львові в дні 1. липня ц. р. трапився недопускальний інцидент. При спільних вправах мужчин малий гурток руховиків стояв остентаційно непорушно, не виконуючи приписаних вправ, а на візвання начальника Сокола-Батька не тільки не підчинився його приказам, але навіть увів замішання серед деяких несорієнтованих руховиків, через що цю точку вправ треба було перервати.

Внаслідок того Старшина Сокола-Батька стверджує, що в рядах Українського Сокільства найшлись одиниці, які нічого спільного з ідею Сокільства не мали та не знали примітивних засад, що обовязують сокільські організації, себто дисципліна й послух приказам своєї Старшини.

У звязку з тим Старшина Сокола-Батька поробила рішучі заходи для прослідження справи й усунення з рядів Українського Сокільства тих одиниць, які попали туди тільки через непорозуміння.

Старшина Сокола-Батька рішилась у найближчому часі злати звіт зі своєї діяльности перед статутово і громадсько покликаними чинниками.

Старшина Сокола-Батька.

Революція в Німеччині зліквідована.

БЕРЛІН, ПАТ. Дня 3. липня відбулося засідання ради міністрів, на якому канцлер Гітлер звясував у подробицях ліквідування заговору Рема, відмічуючи, що мусів конечно ділати рішучо і негайно, інакше могло прийти до ворохобні. Мін. райхсвери, ген. Бльомберг подякував Гітлерові в імені уряду за те, що зберіг своїм рішучим виступом Німеччину від домашньої війни. Рада міністрів ухвалила низку законів, м. і. закон про конечну оборону держави. Цей закон має одного один артикул і то такий: „Зарядження, переведені у днях 30. червня та 1. і 2. липня ц. р. з метою зліквідувати замахи, державну зраду і зраду країни є згідні з правом, як конечна оборона держави“. Мін. судівництва, Ґіртнер, заявив, що зарядження конечної оборони, пороблені безпосередно перед вибухом акції, яка мала характер держ. зради, обовязують не тільки як закон, але теж як приказ. Рада мін. ухвалила зокрема зміну закону про єдність нац.-соціял. партії з державою, на основі якої шеф штабу СА не може бути членом уряду, як це було досі. Ухвалено теж закон про зміну виборчої ординації: на майбутнє посол до райхстагу втратить мандат з моментом виступу або виключення з нац.-соц. партії. Інший закон очеркує відплатні доручення супроти держав, що видали госп. доручення супроти Німеччини у товаровій і готівковій царині, ще інший заборонює всякі збірки грошеві до 31. жовтня ц. р.

БЕРЛІН, ПАТ. Канцлер Гітлер видав такий приказ: Доручення, що мали на меті ліквідацію революції Рема, доведено до кінця 1. п. м. вночі. Хто дальше допускатиметься каригідних чинів, стане перед звич. судом.

БЕРЛІН, ПАТ. Комендант Штальгельму, мін. Зельдте, видав заборону носити членам Штальгельму однострої. „В такому поважному часі, пише Зельдте, в одностроях на вулицях можуть зявлятися тільки представники держ. влади“.

Закордонна преса про ліквідацію німецької революції.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Відомий англ. публіцист Барлет, знавець німецьких відносин, виєвляє на шпальтах „Ню Кроникль“, що Рем з мін. Шляйхером підготовляв зміну сучасного уряду, при чому хотів просити Гітлера залишитись на становищі канцлера. Ґен. Шляйхер мав стати віцеканцлером, Рем міністром війни. Вони хотіли поставити Гітлера перед доконаний факт і так змусити його погодитись. Як виєвляє Барлет, ґен. Шляйхер дістав уже два тижні тому вістку, що його арештують. Заговірники пробували порозумітися і з Ґебельсом, але він видав цілий їх плян Гітлерові.

ПАРИЖ, ПАТ. „Інтрансіжан“ помістив інтервю з провідником німецьких соц.-демократів области Саари, Максом Бравном, який заявив, що за його вістками на чолі уряду після повалення Гітлера мав станути ґен. Фріч, а ґен. Шляйхер мав стати мін. райхсверм. Вістка про арештування ґен. Фріча не підтверджується.

ПАРИЖ, ПАТ. „Пті Парізієн“ звертає увагу, що сьогодні панами ситуації в Німеччині є поліція і райхсвера. Щоденник передбачує, що Гітлер, бажаючи забезпечитись перед несподіванками, висуватиме після Гінденбурґа на становище президента ґен. Еппа, тепер повновласника на Баварію. Епп командував пучем у 1920 р., який треба вважати вступом до гітлерівської революції зі серпня 1933 р.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна, що 3. п. м. вечором мала появитися офіційна листа розстріляних в останніх днях. На цій листі мало найтися здогадно 46 прізвищ.

Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie S. S. O. T. Będaszewski, jako przewodniczący, S. S. O. J. Niemenowski i S. S. O. D-r J. Locker jako głosujący w sprawie konfiskaty Nr. 163 czasopisma pt. „Diło“ z daty Lwów, dnia 23. czerwca 1934 do Sygn. VI. I. Pr. 351/34, na posiedzeniu niejawnem w dniu 27. czerwca 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 21. czerwca 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie, konfiskatę czasopisma pt. „Diło“ Nr. 163 z daty Lwów, dnia 21. czerwca 1934 zawierającego: 1) w artykule pt.: „Szcze pro aresztuwannia u Lwowi“ w całości wraz z tytułem, 2) w artykule pt.: „Aresztuwannia w stanysławiwśkim wojewidztwi“ w ustępie od słów: „Za protyderżawnu“ do końca artykułu — znamiona występku z art. 159 §. 1. k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17/12 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionych wyżej artykułów ma na celu publiczne ujawnienie szczegółów toczących się dochodzeń przez wymienienie nazwisk osób aresztowanych we Lwowie przed rozprawą główną, bez zezwolenia władzy. Według § § 487, 489 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: T. Będaszewski w. r. Protokulant: Barszczak w. r. Za zgodność: J. Warzeszczak p. kanc.

Wyciąg z protokułu wspólnego posiedzenia niejawnego! Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w składzie S. S. O. T. Będaszewski jako przewodniczący, S. S. O. M. Dr. J. Locker i S. S. O. dr. T. Niementowski jako głosujący, w sprawie konfiskaty Nr. 164 czasopisma p. t.: „Diło“ z daty, Lwów, dnia 24 czerwca 1934. do Sygn. VI. I. Pr. 352/34. na posiedzeniu niejawnem w dniu 27 czerwca 1934 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie, postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 22 czerwca 1934 przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Diło“ Nr. 164 z daty. Lwów, dnia 24 czerwca 1934. zawierającego: 1) w artykule p. t.: „Warszawśki nastroji po kriwawim atentati“ w ustępie od słów: „Szcze dokladno“ do słów: „poholoska“ — znamiona występku z art. 170 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z dnia 17 grudnia 1862. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. Uzasadnienie. Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej artykułu ma na celu: szerzenie fałszywych wiadomości na temat miejsc położenia obozów koncentracyjnych które to wiadomości mogą wywołać niepokój publiczny. Przewodniczący T. Będaszewski w. r. Protokulant: K. Barszak w. r. Za zgodność: Warzeszczak p. kanc.

За суцільність національної думки.

Від Редакції: Наш нюйорський кореспондент прислав нам цю статтю, переконаний, що справа національного конгресу на найгіршій дорозі до реалізації. Тимчасом річ мається навпаки, бо підготовча праця до конгресу посувається вперід, не зважаючи на всякі трудноці. Всеж таки ми публікуємо цю статтю з уваги на її зміст, що має свою вартість без огляду на її вихідну точку. Містимо цю статтю ще й тому, бо вона наглядно доказує, яке велике зацікавлення справою конгресом за океаном.

Ню Йорк, 20. червня 1934.

Здається, перед трьома роками написала бельгійська письменниця, Симона Корбіо, лист до галицьких українців, що був поміщений тоді в „Ділі“. Між ін. була там висловлена така думка: „Працювати у Вас нині — зрадлива річ, бо розмовляти про долю України з десятьма українцями значить: розмовляти з десятьма українцями, що радіб себе взаїмно пожерти“.

Хто з нас пробує своїх сил на громадянському полі, відчуває щось ненормального. Але коли ця ненормальність дещо заглушується серед тієї частини українського громадянства, що живе в краю, то з усією силою вона проявляється там, де громадянство має повну волю думок і ділання. Ми самі не могли означити цієї ненормальности, аж пані Корбіо це влучно підхопила. Її поміщення повинні спонукати нас до глибшої застанови, коли трапляється нагода. Саме тепер така нагода приходить.

Виринула думка скликати Всеукраїнський Конгрес. У краєвих ґазетах вона вже була всебічно передискутована. Та мабуть усіх думок там не піднесено так отверто, як тут, в українській американській пресі. Але ці думки не походять від тутешніх громадян, лише від дописувачів з Европи. Тутешня українська преса признає авторитет заграничних, отже заокеанських дописувачів і тому відступає їм багато місця. З тих дописів вичитали ми між ін. таке: Всеукраїнський Конгрес неможливий, бо українські групи себе ненавидять. І навіть нема що пробувати, бо прийде ще гірша деморалізація. Інший дописувач без обиняків відмовляє права комунебудь займатися українською політикою за кордоном, а признає право лише одній групі, тобто так званій О. У. Н., бо вона, мовляв, єдина, яка заступає справжню українську незалежну думку. З тих причин дописувач згори засуджує на невдачу спроби скликати Конгрес.

Виходить, що дві сили ділають між українським громадянством: давня нігілістична і нова диктаторська. І обі мають спільну прикмету: поширювання ненависти, а з тим і підтримування нашої типової анархії. Коли ті гасла такі сильні, що розбивають центрипетальні (притягаючі до спільного осередка) національні сили, тоді „пра-

цювати у нас нині — зрадлива річ", а Франко крикнув з розпуки (у „Мойсею"): „Горе моїй недолі! Чиж до віку не вирваться вже люду мому з неволі?"

Коли ідея Конгресу натрапляє на непереможні трудноші від тих чинників, що ділають поза нашим громадянством, то це зрозуміле. Адже ми розділені на шматки націями, котрі мають у тім свій інтерес. І саме ті нації будуть завзято свого інтересу пильнувати. Але який інтерес мають українські чинники не лиш підтримувати давню традицію внутрішнього розшматування, а ще й вишукувати аргументи на поглиблювання ненависти серед нас самих? І то саме в тому часі, коли на всі заставки деклямують про непереможну силу українського демосу, нації, суспільства; про конечність посвяти й накладання головою за долю Батьківщини.

Справді треба подивляти успіхи тих закликів. Кількож то найкращих одиниць гине за „нарід"! Прегарно вони вмирають і сльози тиснуться до очей на саму згадку про їх геройську посвяту. Та одночасно ті самі, що посилають молодих людей на геройчну смерть, убивають всяку можливість успіхів їх геройства, бо пропагують внутрішнє пошматування суспільности і нівеляцію якихнебудь осягів спільними силами демосу, нації, суспільности. Оце те блудне колесо, з якого ми не можемо вийти.

Диктатура думки можлива в державних народів, бо там є границі фізичні, є можливість насильного приборкання опозиційних груп. У недержавній нації це неможливе. Отже треба шукати іншого способу обєднання нації, без кулака!

Наш старо-український Перун тримав людей у послусі громом. Новітній український перун-диктатор не має грому-перуна, має лиш хуртовину-пострах. Серед теперішніх відносин взагалі мусимо відкинути теорію фізичного насильства для привернення едности нації, а вишукувати щось інше.

Мусимо зачати від проповідництва. Славимо героїв, що посвячують своє життя у боротьбі із зовнішнім ворогом. Пробуймо створити тип героя, що посвячує життя для створення і втримання **єдности нації, як передумовини політичної незалежности.** Такий тип героя — це трагічний тип. Герої, що гинуть на полі бою з ворогом, зазнають пошани по всі часи. А як найдеться людина з далекосяглими поглядами, що не уступає перед хвилевими демагогічними закликами і впаде в бою, такого нація не признає за героя, а противники вспіють наклеймувати ще й як... опортуніста, ба, навіть зрадника національних інтересів. Такий приклад відстрашує тепер і в майбутньому, через це в нас так важко, ба, неможливо осягнути єдність національну.

Одна лиш сила може спонукати людину до геройства в боротьбі з центрифуґальними (розпроблюючими) силами в суспільности, а саме релігія. Хто не опирає свого патріотизму на релігійній підставі, той рахується з практичними вислідами своїх змагань. Бо коли хтось навіть дає жертву життя, хоче бути свідомим того, що така жертва не є даремна. А жертва за єдність нації ледви найде признання в когонебудь. Навпаки, найвища жертва може ще принести пятно ганьби для субективного героя. І в тому трагедія.

В Америці є інституція: Американський Пантеон. Щороку зачисляють до почоту безсмертних тих американців, що чимсь великим прислужились для нації. Є це письменники, винахідники, поети й ін. Отже є кому подбати, щоб память заслужених людей була заохотою для інших. Можна зробити і спробу подібного пантеону й серед нас. Але у список безсмертних треба зараховувати й тих, що положать своє життя у боротьбі з анархічними силами серед нашого народу для рятування нації.

Семен Демидчук.

З українського життя на Закарпатті.

II. Зїзд народовецької молоді в Мукачеві.

В неділю, 1. липня відбувся в Мукачеві величавий манифестаційний зїзд української молоді Закарпаття. У зїзді взяла участь не тільки молодь, а й багато старших селян та інтеліґентів. Приїхала наша молодь до Мукачена на возах, роверах, поїздами та автобусами. А багато-багато прийшло пішки з далеких сторін. В навечеря зїзду відбулася під монастирем оо. Василіян стріча пластових курінів, яка покінчилась величньою пластовою ватрою з богатою і ріжноманітною програмою. А 1. липня зїзд розпочався полевою Службою Божою, яку відправив в асисті духовенства о. А. Волошин. Після богослуження вирушив величезний похід вулицями Мукачева. На чолі походу була 86-членна бандерія в прегарних мальовничих козацьких і народніх строях ріжних околиць Закарпаття. В год. 11-ій розпочалися наради зїзду під проводом студ. фільософії Ст. Росохи. На зїзді виголошено 8 рефератів на ріжні актуальні теми.

Український Пласт.

Перший пластовий відділ на Закарпатті повстав 1. XI. 1921 р. (у Берегові). Вже у 1924 р. було на Закарпатті 18 українських пласт. відділів (разом 533 пластунів). У 1926 р. це число зросло на 28 відділів з 658 пластунами. З того часу Пласт розвивається все більше. Тепер є 88 відділів з 3280 пластунами (-ками). Найбільше сприяють розвиткові пластової ідеї відомі табори, де щороку сходиться свідоміший український доріст Закарпаття. В цьому році будуть два табори: на постійнім таборищі для західньої частини Закарпаття коло Сваляви і для пластунів східного Закарпаття на ґрунті, що його подарував українським пластунам господар у Вишній Апші Мих. Медвідь. Ґрунт лежить під Апецькою полониною, коло потока, в гарній місцевості. Цей патріотичний дар викликав велике захоплення серед пластунів. Треба сподіватися, що в цьому році участь у таборах буде ще більша, ніж у попередніх роках, бо справу таборів належно пропаґує часопис „Пластун", що після довгої перерви (від грудня 1931 р.) знову почав реґулярно виходити (перше число вийшло 1. III. 1934). Це вперше „Пластун" вийшов фонетикою „ô" з дашком і „ять" пішли тепер на віки в забуття.

Ужгородська ґімназія в небезпеці.

Директор ужгородської ґімназії Андрій Алиськевич цього року йде на пенсію. Міністерство шкільництва запропонувало професорській раді визначити трьох кандидатів, з яких воно призначить нового директора. Рада зібралась та почала вибирати.

І ось тут ще раз перед цілим краєм продемонстровано болячки в середньому шкільництві на Підкарпатті. Проф. рада не йшла за тим принципом, що хто є найліпший педаґоґ з поміж русинів-українців, той і має бути директором. Ні! Перш за все в ґімназії професорів русинів-українців меншість. Більшість є чехів та мадяро-русских автохтонів. Ці останні виставили кандидатуру п. Контроша, чехи — п. Трохту, а українці — д-ра Бірчака. Перший дістав 14 голосів, другий 12, третій 8.

Наведені числа показують, що за 15 років мадяронський дух у ґімназії ще не вивітрів, що чеські професори ґімназії є й досі прихильниками експериментів, бо намагаються провести свого кандидата за всяку ціну, замісць того, щоб підтримали українця.

Автохтонні русини виявили знаменитy національну свідомість: вони голосували на п. Контроша, тоді як дехто з поступових чехів голосував на українця.

Величезна більшість дітей *української* національности вчиться в ґімназії, але вчать їх люди, які в більшости нічого спільного з українським народом не мають, а навіть з народовецьким українським рухом активно борються.

Тепер всі ґімназії на Підкарпатті є в руках русских, чехів та мадяр. Нічого дивуватися, що з тих ґімназій виходять духовні каліки, юнаки, що не знають, хто вони, до якого народу належать та якою мовою мають говорити.

Але несподіванкою для всіх є назначення директором нашої ґімназії д-ра Янечка, чеха й ненависника народовців. Ці відносини віщують ще більший занепад середнього шкільництва на Підкарпатті.

„Вперед".

Боротьба за диктатуру в Европі.

I.

У лютому в Австрії, а в травні майже одного дня відбулися перевороти у двох віддалених маленьких країнах — у Болгарії та в Латвії. Хто дальший на черзі? Для такого песимістичного питання є причини. Вони ділають з більшою або з меншою силою в кожній країні сучасного світа. Гарячі голови, меткі демаґоґи, військові політикани — всі подібні елементи пробують використати сприятливу ситуацію для себе, для своїх персональних або для ґрупових плянів. Та й чим не відповідна ситуація? Масове безробіття через промислову крізу, господарська руїна селянства, занепад і павперизація „середнього стану" (дрібної буржуазії), загальна втома і політична байдужість — це найліпший ґрунт, на якім виростають усякі болотяні квітки.

Світова історія знає приклади, як за періодами демократичного розвою, після Темістоклів та Періклів в Атенах прийшли демаґоґи, що установили режім одинацятьох чи там 30 тиранів. Римська республика обернулася після Юлія Цезаря та Октавіяна Августа в державу, що в ній тиранічно правили преторіянці зі своїми вибранцями — імператорами. Велика французька революція 1783 року завершилася переворотом 18. брюмера 1799 року, що дав диктатуру в руки революційного ґенерала Наполеона Бонапарте; він був у Парижі для справжніх французів чужинцем (бо був італієць), як тепер грузин Сталін у Москві. Небіж великого Наполеона „Малий Наполеон" — Люї Бонапарте став диктатором після невдач і розчарувань французької лютневої революції 1848 року. За „Великого бунту" (great rebellion) 17-го століття в Англії предки теперішніх методичних леґалістів англійців, то скидали королів, рубаючи їм навіть голови, то знов хилилися перед королями й диктаторами. (Кромвель.)

Ґете свого часу дуже влучно схопив і схарактеризував демаґоґічне походження диктатур. На його погляд людська маса, юрба, попавши в тяжке положення, кличе тирана, пана над собою, „щоби прогнати чорта":

„Ich habe gar nichts gegen die Menge,
Doch kommt sie einmal ins Gedränge,
So ruft sie, um den Teufel zu bannen,
Gewiss die Schelme, die Tyrannen".
(Zahme Xenien.)

„Юрба", несвідома і знантеличена злиднями й бідою маса, і в наш час охоче вірить у соціяльне чудо, в „надлюдину" чи в орґанізацію „надлюдей", що обіцяють способом „раз-два" — команди й наказу — усунути все зло в державі й суспільстві і завести справедливість та добробут для всіх. Демаґоґія в сприятливих умовинах воєнної руїни дала владу большевицькій диктатурі в Росії, тої самої методи уживали й інші диктатори в боротьбі за владу — Мусоліні в Італії, Гітлер у Німеччині і т. д. Для досягнення своїх цілей Мусоліні та Гітлер надягають протикапіталістичну й „соціялістичну" маску. Читаючи промови, програми й заяви італійських фашистів та німецьких націоналістів перед захопленням ними влади, майже не знайдете в них ріжниці від большевицьких гасел. Обіцяли всім усе, загрожували „еґоїстичному капіталові", „біржовим королям", давали запевнення ліпшої будучности для робітників і селян, проголошували правдивий „національний" соціялізм...

Прибиті злиднями, дезорієнтовані демаґоґічною пресою маси вірили „пророкам" і „апостолам". Вірили, поки не опинилися в неволі. Тепер уже й пробують пручатися приґноблені маси в царстві Мусолінія, Сталіна, Гітлера, але диктатори спромоглися за цей час зорґанізувати свої партійні армії. Ці армії — Чека — ҐПУ, фашистівська міліція, штурмові відділи — не моргнувши оком стрілятимуть на „дурну юрбу", бо вони уважають себе за „еліту", за „людей, зроблених із особливого матеріялу" (Сталін у промові над труною Леніна 1924 р.). Це — спільна большевицько-фашистівська „фільософія", — що підносить „еліту", „активну меншість",

як рішаючий чинник в історії народів. Маса, більшість народу для диктаторів — це, кажучи словами Т. Куліша, „великий Нетям“, до якого вони мають тільки щиру погорду. Цей свій погляд висловив Гітлер у промові 1-го травня 1933 р. в Берліні:

„Змисл рішення більшости ніде не буває рівнозначний з розумом, але завсіди є однаковий з нерозумом, половинністю, несвідністю, слабістю й трусливістю“.

Це антитеза демократичної формули, виробленої у свій час американським президентом Лінкольном: „влада з волі народу, для народу, через народ“.

Боротьба між цими поглядами має коріння ще в глибокій давнині. Це боротьба між *демократією*, як правлінням, що виходить з народу і спирається на більшість рівноправних громадян, та з *олігархією*, формою влади небагатьох. У старому, докапіталістичному світі демократія охоплювала тільки меншість заселення, бо небільшина й нижчі верстви суспільства не мали політичних прав. Аж у модерній демократії, в 19—20-их століттях, у багатьох країнах Европи й Америки до голосу в політичних справах дійшли всі кляси суспільства, також жіноча половина людського роду набула в більшости демократій рівноправности. Демократична ідея є така стара, як себе людство памятає. Але здійснення, реалізація цієї ідеї зовсім свіжої дати. Модерна демократія в практиці — це ліише зовсім молоде. Тим треба пояснювати деякі відхилення в багатьох державах Европи від демократичної лінії, „кризи демократії“, шукання „нових шляхів“, що часто доводять на давно відомі вузькі стежки автократії, диктатури, тиранії. Як реакція на народоправство повстали ідеольогічні близнята — большевизм і фашизм після світової війни

П. С.

ЛІТНІ ІМПРЕЗИ.

Без вагання можна сказати, що одна з найважливіших ділянок у нашому громадському житті припала „Рідній Школі“. Зацікавити народню масу справою школи, справою виховання — це важка річ навіть серед високо культурної нації. А щож говорити про українську народню масу, яка, не маючи від соток літ своєї національної школи, навіть **не бачила** благородного її впливу на свою молодь! Про цю масу, яка щойно з чужинних зразків та з відемних впливів чужої школи може догадуватися, як треба би повести виховну справу для її молоді! На добавок „Рідна Школа“ мусить творити зразки національної української школи. Які недостачі ті школи не виявляли би, всеж таки вони є **українськими** школами, що виповнюють шкідливі прогалини у шкільництві, спричинені недостачею державних шкіл.

Все це Рідна Школа виконує з великим накладом енергії десяток тисяч громадян з великим вкладом гроша. Школи й виховні заведення творяться, зростають, розносять свій корисний вплив, а часом і — падуть або внаслідок нашої власної несправности, замалої проворности чи невидержаности, або внаслідок становища влади. Що ці школи, які відкриває Рідна Школа, витворюють молодь життездатну, про це має нагоду переконуватися кожного року широка львівська громада хочби тільки з прилюдних виступів на величавих Святах Молоді, які відбуває дітвора львівських шкіл Рідної Школи.

Зразковий порядок, справність, добірна програма укладу рідношкільних діянів та бездоганне виконання, яке може бути зразком навіть для фахових руханково-спортових товариств — це головні прикмети тих свят. Ці прикмети притягають з самого Львова стільки публики, що величаві памяткові здвиги заслужених інституцій з цілого краю. Таке рідношкільне свято дає побіч розради й морального вдоволення також поважніший грошевий вислід. Як у Львові — то найменше 2.000 зол. приходу, що йдуть в цілости на покриття великанських видатків в Централі. Нема двох думок, що на такі святочні виступи молоді найкраще надається літня пора. В місцевостях, які мають рідношкільні заведення, ці свята повинні бути перед кінцем шкільного року. В інших місцевостях такі свята могли би відбутися у часі шкільних ферій, коли трапиться в містах чи селах дехто з интелігентної молоді, що могла би підготовити програму. В літню пору загалом кожний неохотно сидить у хаті; волить на воздусі. Чомуж би то не створити приємної імпрези на вільному воздусі й не дати тим чином грошевої допомоги Рідній Школі як місцевій, яка удержує свої школи, так і Централі у Львові, яка удержує тих шкіл найбільше?

Тому кожна громада, сільська чи міська, повинна негайно подумати про те, щоб уладити в себе в часі літа фестин з виключним доходом для Рідної Школи.

Правда: бувають фестини по громадах на дохід місцевих потреб, як будови, докінчення чи прикрашення дому, на бібліотеку, орхестру і т. п. дуже потрібні речі. Але треба подумати і про це, з чого має Рідна Школа вдержати свої школи, чим покрити в літі свої видатки, коли нема навіть тих мізерних шкільних оплат від батьків. Чистий дохід з фестину в деякому селі є дуже малий, кілька золотих. Вони однаково нічого не поможуть у такій потребі, як будова дому, чи купно орхестри. Але тисячі громад хочби лише з малим доходом дадуть Рідній Школі тисячі золотих підмоги. Рідна Школа з її вихованням конечна, якщо не хочемо в поважніший момент дожити того, що трапилось недавно на сокільському майдані.

Якби в деякій місцевости фестини не вдавалися, чи з інших причин були неможливі, там треба уладити театральну виставу, концерт, чи іншу імпрезу, але весь дохід віддати Рідній Школі. Бож треба памятати, що й у вакаційних місяцях має Рідна Школа поважні видатки у звязку з пристосуванням шкільних будинків до законних вимог, у звязку з закупном вимаганого шкільного приладдя то-що. А мабуть не менше важною потребою Рідної Школи є й те, що вчительство також і в часі ферій живе і має свої конечні людські потреби.

Тому — цього літа кожна громада щонайменше одну імпрезу віддасть Рідній Школі.

Лев Ясінчук.

ПРАВНІ ПОРАДИ.

Новий кодекс про зобовязання.

II.

ОДНОСТОРОННІ ПРАВНІ АКТИ І ЗОБОВЯЗАННЯ.

Односторонній правний акт, себто виявлення волі одної особи викликує для неї правні наслідки (нпр. заповіт). Одначе зобовязання з виявлення волі одної особи повстають тільки тоді, коли закон виразно про це згадує. Новий кодекс знає ось-такі чотири односторонні правні акти, які доводять діючу особу до зобовязань, а саме: оферта, прилюдна обіцянка, оголошення ліцитації та цінні папери.

ОФЕРТА.

Оферта — це пропозиція одної особи (оферента) заключити договір з другою особою (облятом). Оферта мусить обіймати найважніші постанови проектованого договору та мусить бути спрямована до означеної, другої особи. Оферта обовязує оферента до речинця, точно означеного в оферті. Коли речинця в оферті не означено, тоді оферент жде на відповідь до того часу, якого потрібно другій особі, щоби вислати відповідь. І так на устну оферту мусить друга особа відповісти зараз устно, чи погоджується заключити договір; на письменну оферту мусить дати зараз відповідь письменну; а на телеграфічну — відповідь телеграмом (стаття 63 § 2). Оферент може теж відкликати свою оферту, але під умовиною, що відкликання оферти дійде до облята найпізніше з офертою. Тоді оферта не обовязує оферента. Вона не обовязує теж тоді, коли друга особа в точно означеному речинці або в часі, потрібному на відповідь, відмовиться заключити договір.

Коли до оферти додано слова „без зобовязання“, тоді оферта нікого не обовязує. Також загальні оферти (цінники, оголошення і т. д.) не обовязують оферента, хоча він навіть вислав їх до означеної особи. Закон каже, що загальні оферти є тільки закликом до переговорів (стаття 73 § 1).

ПРИЛЮДНА ОБІЦЯНКА.

Прилюдна обіцянка — це прилюдна заява виплатити нагороду за доконання точно означеної чинности (нпр. конкурс з нагородою за найкращий проект памятника). Нагороду дістає той, хто перший виконає означену чинність. Прилюдну обіцянку можна відкликати, коли не подано точно означеного речинця; в противному випадку прилюдної обіцянки не можна відкликати. При оголошенні конкурсів за найкращий твір, закон вимагає точно означити речинець. Тоді теж не вільно відкликати обітниці (статті 104—106).

ЛІЦИТАЦІЯ.

Оголошена ліцитація, яку переводить коморник, суд або скарбовий уряд, накладає обовязок заключити договір з тією особою, яка дає найвищу ціну за продавану річ.

ЦІННІ ПАПЕРИ.

Цінні папери дають право їхньому посідачеві домагатися від виставця виповнення точно означених обовязків, але тільки тоді, коли посідач предложить цінний папір. І так виставець облігаційних паперів (державних або приватних) обовязаний заплатити посідачеві відсотки на предложений купон.

ФОРМА ДОГОВОРІВ.

У засаді діючі особи можуть заключити договір устно або письменно. Одначе в деяких випадках закон вимагає списати договір тільки на письмі, а деякі договори ще у формі нотаріяльного акту. І так закон вимагає списати на письмі: повновласть, збірний договір (нпр. робітників з промисловцем), адопцію, себто прийняття чи пак усиновлення чужих дітей, поруку, чек і вексель, вступний договір, цесію, відкликання даровизни, договір найму та аренди, коли заключується довше ніж на один рік, позичку понад 250 зол., договір про працю понад 3 роки, договір спілки і т. д.

Коли діючі особи заключили би вичислені правні акти устно, а не на письмі, тоді ці правні акти і договори є важні. Коли би дійшло до судового процесу, тоді виринають несподівано ось такі труднощі. Суддя не допустить свідків без згоди обох сторін (стаття 110 к. з.). І так коли віритель не буде мати письменного договору, що позичив 300 зол., тоді довжник може в суді заперечити факт позички і віритель може програти процес, бо не буде могти покликати свідків без згоди довжника на ствердження уділення позички.

Таким чином важніші договори чи правні акти складжується на письмі тому, щоби не мати клопоту у судових процесах.

У формі нотаріяльного акту мусять бути списані такі договори: продажа та всякі обтяження (гіпотечним довгом або службеністю) нерухомостей, даровизна без віддання річи в користування обдарованого або з застереженням для себе доживоття, повновласть до списання таких договорів, всі акти правні неписьменних, які вони зладжують на письмі, повстання акційної спілки та спілки з обмеженою порукою і т. д. Коли би діючі особи заключили ці договори без форми нотаріяльного акту, **тоді вони є неважні від самого початку, себто не матимуть на основі закону ніяких правних наслідків.** У судовім процесі кожна зацікавлена особа може закинути неважність такого правного акту і суддя мусить цей заміт взяти під увагу. Такий неважний правний акт не буде важним навіть тоді, коли би діючі особи його опісля затвердили.

ПІДПИС.

Письменний договір підписують власноручно діючі особи (сторони). За діючу особу, яка не вміє або не може писати, але вміє читати — може підписати третя особа з дописком, що підписала на бажання такої-то діючої особи. Такий підпис мусить удостовірити (легалізувати) нотар або громадський уряд. Крім того в деяких випадках закон вимагає, щоби нотар удостовірив власноручні підписи осіб, себто тих, які вміють писати і читати.

ЗАКЛЮЧЕННЯ ДОГОВОРУ.

Договір є заключений, коли діючі особи погодяться на найважніші умовини (себто коли облят прийме оферту). Новий кодекс про зобовязання каже, що з хвилиною одержання відповіди на оферту договір є заключений (стаття 70 к. з.). Таким чином задаток, відступне і т. д. тільки стверджують, що договір уже заключений. Важність договору не є узалежнена від задатку чи там відступного, тільки від згоди діючих осіб.

ЗАДАТОК.

Задаток — це грошева квота, вплачена при заключенні договору на доказ, що договір додержиться і виконається. Коли одна сторона з власної вини не виконає договору, тоді друга може відступити від договору і задаток задержати. Може теж судово примусити противника виконати заключений договір або від нього відступити і домагатися від противника звороту задатку в подвійній висоті. Задаток звертають собі сторони тоді, коли вони пого-

...вилися не виконувати договору або неможливо його виконати. Коли сторона звертає або резигнує із задатку, тоді з цієї причини не може відступити від договору (статті 74 і 75 к.з.).

Не слід теж плутати зачету із задатком. Зачет — це теж грошева квота, яку вплачується при заключенні договору або пізніше, але на частинне виконання договору. Зачет ріжниться від задатку тим, що не дає ніколи права відступити від договору.

ВІДСТУПНЕ.

При згоді можуть сторони умовитися, що їм буде вільно відступити від договору. Тоді той, хто відступає, платить другій стороні означену грошеву квоту. Сторони можуть теж погодитися, що відступним буде зложений задаток (статті 80 і 81 к. з.).

УМОВНЕ ПРАВО ВІДСТУПЛЕННЯ.

При заключенні договору, сторони можуть вимовити собі право відступити від договору. З тією метою визначують собі відповідний речинець. У точно визначенім речинці одна сторона повідомляє другу, що відступає від договору і тоді звертають собі задатки, зачети і т. д., а договір не обовязує.

Коли сторони не означили точного речинця, можуть його пізніше означити. Договір буде обовязувати, коли до цього речинця сторони не повідомлять себе, що зрікаються виконання договору. Закон вимагає, щоби при договорах вартости 1.000 зол., сторони повідомляли письменно про відступлення від договору.

—o—

Гінденбурґ уступає?

Як подає закордонна преса, в політичних колах Берліна кружляє вперта поголоска, що президент Німеччини Гінденбурґ задумує в найближчих днях зректися свого найвищого становища у державі. Причиною цього мав би бути лихий стан здоровля, який погіршився ще більш внаслідок останніх подій. Гінденбурґа мали зокрема вразити дуже розстріл визначного у світовій війні ґен. Шляйхера та уступлення його особистого приятеля Папена з уряду. Як впевняють ці політичні кола, рішення през. Гінденбурґа є невідкличні.

—o—

Віцеканцлер Папен уступив.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Райтер повідомляє з Берліна: Віцеканцлер Папен дістав запрошення взяти участь в останньому засіданні ради мін., від чого він ввічливо, але рішуче відмовився. Гітлер мав впливати на Папена, щоби своє рішення змінив.

ЛЬОНДОН, ПАТ. Віцеканцлер Папен зложив свою димісію на тогочасному засіданні ради мін. Тієї димісії не приняли досі.

Вечором Гітлер відбув конференцію з Гінденбурґом у Нойдек, підчас якої канцлер здав звіт з акції проти державних зрадників. През. Гінденбурґ подякував особисто Гітлерові за його рішучий виступ, що заощадив Німеччині проливу крови а батьківщині важких потрясень.

ПАРИЖ, ПАТ. Авас повідомляє з Берліна, що Папена звільнено сьогодні з домашнього арешту а завтра він поїде до през. Гінденбурґа до Нойдек.

Резолюції Українського Жіночого Конґресу.

Від Ред.: Сьогодні містимо дальшу частину резолюцій, принятих на Українському Жіночому Зїзді у Станиславові.

У СПРАВІ ПЛЕКАННЯ РІДНОЇ МОВИ.

У. Ж. К., визнаючи рідну мову за головну ознаку національного духа народу, закликає все зорганізоване українське жіноцтво звернути на рідну мову якнайбільшу увагу, а саме:

1) шанувати рідну мову прилюдно й дома та навчати того своїх дітей;

2) плекати й поширювати в свому оточенні одну літературну мову в слові й письмі.

В тій ціли У. Ж. К. завзиває українське жіноцтво закладати скрізь „Гуртки плекання рідної мови".

У. Ж. К. завзиває всі українські видавництва вживати чистої літературної мови й одного правопису.

У СПРАВАХ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.

У. Ж. К. згідно з засадами новітньої педаґоґіки визнає, що українська дитина й молодь має право на науку й молитву в рідній мові у своїй школі під опікою українських виховників. Рівночасно У. Ж. К. стверджує, що українська дитина й молодь скрізь на всіх українських землях через пануючі там політичні умовини не має змоги вільно та всесторонньо розвивати своїх духових сил. У. Ж. К. закладає протест проти законів і всіх засобів у шкільництві, що денаціоналізують українську дитину.

У повній свідомости того, що стан шкільництва на українських землях веде до масового анальфабетизму, інерції, звихнення характерів, занепаду духових сил та денаціоналізації, — У. Ж. К. закликає українське свідоме жіноцтво на всіх українських землях до скріплення акції над вихованням і навчанням молодого покоління.

Зокрема у ділянці дошкільного виховання У. Ж. К. закликає, щоби:

1) поширити у всіх містах і селах сітку дошкільних установ (ясла для немовлят, дитячі садки, захоронки, дошкілля, вакаційні півоселі та оселі), які дали би змогу всім українським дітям користати з них;

2) подбати, щоб дошкільні установи відповідали вимогам сучасної педагоґіки та гігієни;

У звязку з цим У. Ж. К. ставить домагання до Рідної Школи, щоб оснувала семинарію для підготовки фахових дошкільниць і садівничок.

Що торкається шкільного виховання, У. Ж. К. взиває громадянство вести послідовну й енергійну боротьбу за українську школу. В місцевостях, де істнує українська школа, слід віддавати дітей тільки до неї. Щоб запобігти денаціоналізаційним впливам державних шкіл, у яких вчиться переважаюча кількість української молоді, У. Ж. К. взиває свідоме українське жіноцтво розвинути над шкільною молоддю якнайдбайливішу опіку:

1) шляхом творення й активної праці в батьківських шкільних кружках;

2) шляхом основування дитячих бібліотек, світлиць і читалень;

3) шляхом ведення збірних та індивідуальних курсів украінознавства.

Для дітвори й молоді, яка перебуває на студіях поза межами осідку своїх батьків, українське жіноцтво повинно подбати за відповідні бурси, інститути та інші приміщення, ведені в українському національному дусі.

У. Ж. К. закликає українське жіноцтво звернути пильну увагу на домашнє навчання та пристосовувати його скрізь, де школа погрожує денаціоналізацією.

Що торкається дівочого шкільництва, У. Ж. К. домагається від Рідної Школи й інших власників українських приватних жіночих шкіл, щоб управа і навчання у жіночих школах були в руках жіночих українських сил. У ділянці позашкільної освіти У. Ж. К. взиває українські жіночі організації:

1) розвинути оживлену акцію за самоосвітою жіноцтва та культурно-освітньою працею над жіночим доростом по всіх містах і селах українських земель;

2) улаштувати курси для неграмотних і спільні читання, закладати рухомі бібліотеки й читальні, аматорські гуртки, хори, освітні курси, народні університети;

3) плекати народню традицію словом і ділом.

У СПРАВІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ.

У. Ж. К. стверджує, що фізичне виховання не є ціллю для себе, тільки засобом до всестороннього виховання людини, зокрема до вироблення характеру та скріплення тіла. Тому Український Жіночий Конґрес уважає фізичне виховання за один із важних організаційних чинників у громадському житті. Фізичне виховання мусить бути звязане з цілістю національного виховання, тому мусить задержати свою повну національну окремішність. У. Ж. К. завзиває українські жіночі організації звернути пильну увагу на фізичне виховання української жінки усіх верств і станів, при чому завданням лікарок і фізичних виховниць є випрацювати плян, систему й методи фізичного виховання для жіночої молоді.

У СПРАВІ ПЛЕКАННЯ НАРОДНЬОГО ЗДОРОВЛЯ.

У. Ж. К. взиває українське жіноцтво стануги до праці над піднесенням здоровного стану нашого народу, зокрема над поширенням засад гігієни жінки й дитини. В тій ціли У. Ж. К. взиває жіночі організації повести виховно-освідомляючу гігієнічну працю та станути до боротьби з алькоголізмом, туберкульозою, венеричними недугами і т. п. Подбати, щоби в їхньому місці осідку повстав гігієнічно-санітарний осередок під лікарським доглядом для поради та фахової помочі жінкам.

У СПРАВІ СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ.

У. Ж. К. признає суспільну опіку одною з найактуальніших та найважніших ділянок суспільної праці для української жінки. Тому У. Ж. К. взиває ціле українське жіноцтво до якнайчисленнішої участи в організації і розбудові плянової праці в ділянці опіки над матірю й дитиною, занедбаною жінкою, хворими, увязненими та всіми потребуючими помочі.

Релігійне свято української дітвори.

НЮ ЙОРК, 11. червня. (Вл. кор.). В часах, коли молоде українське покоління в Америці відчужується від свого роду, вчорашнє релігійне свято дітвори в Ню Йорку звернуло на себе особлившу увагу старшого покоління. Півтора сотні дітвори від 8-ми до 16-ти літ приступило вчора на празник Евхаристії, до першого св. Причастія. На запрошення о. радн. Тарнавського прибули до парохії св. Юрія СС. Василіянки з Філядельфії, щоб відповідно підготовити дітвору. Справді, в часі вчорашньої тихої Служби Божої в 9. год. пізнати було ніжну і вправну їх руку. Дівчатка були повбирані в білі суконки, з вельонами й вінками на головках; хлопчики в чорних убраннях з китицями квіток. Обі ґрупи мали своїх провідників на самому переді, а за провідниками йшли 3 пари дітвори, хлопчики й дівчатка, в білих одягах з жовтими нагортками. Чаруюча гармонія! А за тією ґрупою йшли парами хлопці й дівчата і справно зайшли до своїх місць в лавках, наче на команду. До св. Причастія йшли також у взірцевому ладі в наперед вивченій формації так, що півтора сотні причасників міг запричащати о. Тарнавський як целебрант Служби Божої, за чверть години. Сердечну промову сказав до дітей о. Понятишин. Церква була виповнена по самі береги, на долині й на горі, не лише батьками дітей, але й посторонніми, які почали сходитись на велику Службу Божу. Побожність дітей, їх розмірно велика кількість, прегарні строї, взірцевий лад — усе те зробило нестерте враження на присутніх. Неодно око прослезилось з радости, що наша українська католицька церква стає знову осередком, у якому молоде покоління пізнає прадідну віру і народню традицію. Весь день вулиці недалеко церкви роїлися нашими діточками, які свобідно проходжувалися після релігійної церемонії, наслідуючи дітей з латинських церков, що вважають перше св. Причастія за памятну хвилину на ціле життя.

Важко зменшити видатки великого міста.

НЮ ЙОРК, 15. червня (Вл. кор.). Посадник міста Ля Гардія, що кандидував на програму ощадности й обіцяв зменшити ріжні міські видатки, приходить до висновку, що не все можна обіцянки сповнити. Недавно Оціночна Рада за предложення посадника заощадила коло 11 міл. дол. річно в той спосіб, що зажадала безплатних відпусток для міських урядовців і служби. Тепер проти таких відпусток повстав спротив і треба назад привернути давні платні. З інших департаментів приходять домагання збільшити видатки і вже тепер обраховують, що міський буджет вийде в найближчім році на 600 міл. дол., значить: досягне такої цифри, як було за найліпших часів недавнього мейора Вокера.

Черговий політичний процес ОУН у Львові.

Відгомін намаганого атентату на куратора Ґадомського.

ДРУГИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ.

ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Розправа почалася з одногодинним опізненням тому, що на розправу не прийшов присяжний суддя **Адам Єж.** Виявилося, що А. Єж виїхав до Варшави до недужої дружини. Його заступив допомічний суддя Ян Гавліковський.

Свідок **Юрій Цесельчук,** аспірант поліції у Львові теж не прийшов на розправу. Тому за згодою прокуратора й оборонців його зізнання відчитано. Св. Цесельчук піддержав своїми зізнаннями, складеними в слідчого судді, акт обвинувачення щодо підс. Мали.

Опісля на салю увійшов куратор львівської шкільної округи **Юрій Ґадомський,** який зізнає без присяги. Каже, що в дні 27. вересня 1933 р. до год. 8.45 вечором був у каварні Жоржа зі своїм товаришем. Опісля вийшов з каварні і пл. Бернардинською, вул. Чарнецького та Кармелітською вертав до дому. По дорозі попрощався з товаришем. На вул. Кармелітській почув за собою чиїсь кроки. Здогадувався, що за ним йде тайний агент. Перед будинком кураторії спинився на хвилину, бо брама була замкнена на ключ і на засуву зі середини. Тому свідок задзвонив і возьний відчинив браму. Пів години пізніше зголосився тайний агент до кабінету куратора і повідомив, що зранено того агента, який йшов з куратором. Дня 28. вересня м. р. зайшов до куратора заступник начальника виділу безпеки з воєвідства і заявив, що без охорони поліції свідок не може виходити на вулицю. Свідок зізнає, що перед критичним днем не діставав ніяких листів з погрозами. За те опісля одержав кілька листів з осторогою перед атентатом.

На питання обор. д-ра О. Марітчака відповідає, що критичного дня, себто 27. вересня м. р. крім тайного агента не завважив на вул. Кармелітській більше нікого, бо не оглядався. Не бачив теж у руках тайного агента револьвера. Перед критичним днем свідок одержав тільки один звіт про протишкільну акцію, а опісля численні звіти про нищення шкільних будинків, портретів і т. д.

Обор. д-р О. Марітчак: Яке було тло тієї протишкільної акції?

Прокуратор противиться допущенню цього питання. Каже, що для справи байдуже, чи накази кураторії були доцільні, чи ні. Оборонець обстоює своє питання покликуючися на акт обвинувачення, який широко обговорює протишкільну акцію. Тому висвітлення підкладу протишкільної акції дуже важне для справи.

Свідок каже, що не може відповісти, з яких мотивів ведено протишкільну акцію.

Обор. д-р Марітчак: Може з почуття кривди?

Предсідник усуває це питання.

Обор. д-р Марітчак: Який тепер стан шкільництва?

Предсідник знову усуває це питання й каже, що про стан шкільництва можна довідатися зі статистичних річників.

Обор. д-р С. Шухевич: Чи поліція остерігала, коли, якого дня буде атентат?

Свідок: Ні, рішуче ні!

Обор. д-р Шух.: Чи анонімні листи були писані черенками одної машини і надсилані в коверті того самого кольору? Бо якщотак, то дуже легко можна було вислідити, хто пише ці листи.

Свідок відповідає, що ці листи передавав поліції. Предсідник стверджує, що два є в актах.

На питання обор. д-ра Марітчака свідок відповідає, що на куратора до Львова прийшов з Лодзі.

Обор. д-р М.: Чи львівський терен знаний свідкові?

Свідок відповідає, що у Львові прожив 1904 р. і з початком 1905 р., а опісля 1930 р. був кілька днів у Львові.

ЗІЗНАННЯ ЗНАВЦІВ.

Опісля рушникар **Владислав Гавлінґ** і хемік **Маріян Вестфалевич** складають зізнання про зброю, гранати і набої забрані у підсудного Мади та про пушку, в якій — як каже акт обвинувачення — мав бути екразит.

ДАЛЬШІ ЗІЗНАННЯ СВІДКІВ.

Св. **Война Загурський,** поліцай з Мостиськ, без присяги оповідає, як арештував підс. Фединського.

Св. **Ян Філіпович,** тайний агент поліції, без присяги, оповідає про арештування підс. Мади.

Після півгодинної перерви переслухано ще свідків **Тадея Глічака, Міхала Тендая** та **Яна Мазура,** поліційних агентів, без присяги, які зізнавали згідно з актом обвинувачення.

Св. **Ольга Келе,** німка, без присяги, зізнає, що при вул. Глинянській 10 винаймила невідомому мужчині одну кімнату в дні 26. вересня 1933 р. Він дав задаток 5 зол. і сказав, що буде мешкати цілий рік. Вечором сказав, що спровадиться щойно на другий день. 27. вересня служниця повідомила свідка, що її льокатор виїзджає на два дні. З підсудних вказує на Іванчука, але заявляє, що не може присягнути

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 6. ЛИПНЯ 1934

КАТРЯ ГРИНЕВИЧЕВА.

З гір трембітає...

День нахилився, їду бистро за потоком. Колись, що потік — то бутин, гомін під саме небо, — тепер цвинтарна глуша. Поклики горішан обрубалися, так, як лунали в останній день виплати.

Яр меркне від низу, але на висотах сонце сильно зв'язує сосни золотим епитрахилем. Як довго їду! Проміряла уже рвучкою ходою тисячу камінців, гойдалася на одній ноозі поруч сліпих обривів, проміж двома струями, як уперта плиска.

Самітно тут до непокою, — як від подуву сполохтувся час. Перший глоток напитку й перший кусок хліба для вас, други, лискачі, домоводи!

— До на Варетин, панночко?

— А ви?

— Тудиж. Це я Варетин, вони Ілуть.

Дужий, молодий ґазда, що витязь зперед віків: сухий, мов горорів у липовому стародреві, мрійницькі брови луками, очі сиві, як вечір, вірлиний, чудово вузький ніс. Скачуть на крисалі облинялі трусинки, невщкований підборід, повернений туго позад кучер'в. Увесь він приваб, чаліблий спогад, панована гординя.

Він двигає не якбуди, на кожному рамені по длині, і яка у них раменах сторожка противага! Тягар будьто його несе й під рівний ритм колін він плаве як танцюрист

— Хати класти, ґаздику?

— Городити, панночко. На кілля оце вирубав, на заклажу. Ви здалеку? У Косові май ліпше, як де. У нас із весни довго студінь тисне, а камінь, що вродить? Бачили оноді, яка муть ріками пішла? Вода гикала єлину, гей чир. На Ясенові град упав. Гичку з мандибурки граблями збирали. Як гуцул тяжко жиє, то навіть він сам не розуміє.

Помовчав, глухі слова у землю:

Робив-сми на Косові тогідь, біэував, там фабрики іграють... Як ше капне, то почюрить, як не почюрить, то капне. Йшов каміняям, без постолів, два дні, прийшов крівавий А в Косові ударили дощі, ні сапати, ні косити, жидові воду носив, за пять ґрошів шість раз по дві путні. Фіру обметків на скалу виніс за вісім. Де ніч ухопила, ляг.

Відплюнув, немов гіркоту, що заважала:

— Де хто чув у світі, щоби гори та пішли на Коломию, на Станислав? А ми там ще передтогідь усі, де не є, рови позалягали. Добро, як за злотика каміння товчем та грузь згортаємо на своїх хлібах, або косимо за пів злотика на людській кулеші. Вдарила слотиця, зів, що мав і гинеш. Пусто-дурно ми цими заробітками ходим, дранкаві, голодні, брудні, кілько треба. Але є такий дука з волами й кіньми, що показує по містах на своєму лудиниі, як гуцул цапує, які ми за богачі... Він своє лудиння на указ везе, аж лискається від него: крисаля з китицями, фустка шовкова, кистар у срібних читках, у дзіберині, поршници навхрест, сорочка гей малюнок... До того букурія мосендзом вибита, погавиця чорна, онуча у вічках, черевики чорні, перша кляса, а сам круглий, черлений, буцматий... Наші хати бурʼяном живуть, а по світі гомін, що Гуцульщина панує!

Звів брови в одну:

— Тиф попромітував на весні села, царини. Стебні, Довгополе... А діти й так переводяться. Вони за всіх нещасливі, не розуміють, плачуть За ручки побираються, йдуть по прошенині, та ніхто не дає, бо кожний мре про себе.

Поспотуюся, передімною горб, а я його не виджу. Попал над лісами пішов у вітер, ось зараз ніч.

Але — дорога, проти неї хатка.

Зашугала на порозі жіночка бліда як біль, босонога, змарана, у скляних пацьорках, голубих ,у бриндушах витертих на глум. Вона погрожувала рукавами дітворі, що розсипувалася знад купи лубба на обістю і тікала геть.

— Облупили сараю, 70, обкорували! — випереджувала чоловіка, щоби скорше потах.

Скинув ґуцур тягар, аж земля зойкнула, оплів руки:

— Хіба до божого суду носити вам деревину, а? Явесь воно кілля уже, кажіть?

Він послонився оце до мене, ніби клав у моє ухо жахливу повість свого часу:

— Старше, котре ножиком луб упоре, рукою здійме, чюрить зпід луба сита вода, смолава... А решта йно пазить, — обіссуть чисто. Бо то воно як з ранка що захопить, пропадат без полуденку, — до ночі...

Так, біля хвої, що блестіла он свіжою, срібною слизю, лежала долі черевцем гола, дволітня дитина. Вона водила жадібними губами продовж облупаного дерева, немов вибирувала там молочну росу, чи медову маляну. Не вгавала у своїй пильній праці ні від голосу батька, ні від чогонебудь на світі.

А ґазда рік: Просимо! І він мене у хату таким величним рухом, ніби там срібні мисн і тузові роги.

чи саме він був її льокатором. Каже, що свого льокатора бачила тільки два рази і раз ледви дві хвилини, а опісля одну хвилину.

Св. **Марія Гайнріх**, служниця, німка, підтверджує зізнання св. О. Келе. Каже, що мужчина, який піднаймав мешкання, був худий і бльондин. Встає підс. Іванчук, який є грубий та шатин. Свідок не може рішитися, чи підсудний Іванчук винаймав помешкання.

Трибунал після репліки оборонців на промову прокуратора, який домагався відчитати зізнання неприсутних свідків **Яна Панека і Йосифа Будного**, поліційних агентів, рішив вивідатися про місце побуту обох свідків у слідчім виділі поліції і щойно опісля видати відповідне рішення.

ВНЕСКИ ОБОРОНЦІВ.

Опісля оборонці зложили низку внесків допустити нових свідків на висвітлення богатьох замітів акту обвинувачення. Обор. **д-р С. Шухевич** домагається, щоби трибунал перевів льокальну візію в помешканні при вул. Глинянській і ще раз переслухав О. Келе та М. Гайнріх та сконфронтував цих свідків з підс. Іванчуком; переслухав св. Е. Онуферкову на обставину, що при ревізії найдено в помешканні Фединського в столику між хлібом і маслом пушку з масою, подібною до мармоляди. Одночасно оборонець домагається, щоби цю пушку з тією масою переслати до інституту дослідів над поживою у Варшаві і предложити її тут на розправі як річевий доказ. Мотивує це тим, що осуди обох знавців щодо тієї маси є протилежні зі собою. Домагається теж перевести льокальну візію в Мостиськах на обставину, що дорога, якою йшов підс. Фединський зі стації в Мостиськах до родинного села Гусакова є найкоротша та переслухати кількох свідків. Опісля обор. **д-р О. Марітчак** поставив внесок переслухати як свідків **І. Герасимовича, ред. В. Целевича і пос. М. Рудницьку** про відносини в шкільництві, щоби висвітлити пікклад протишкільної акції у вересні та жовтні 1933 р.

Обор. **д-р В. Гриньовський** домагався переслухати засудженого **Лігійовича** на обставину, що підс. Луцький не втягнув його до ОУН і що зізнання св. Е. Казновського є неправдиві. Поставив теж низку нових свідків з Боднарова, родин. села підс. Луцького на обставину, що підсудний не скривався перед поліцією.

Прокуратор спротивився всім внескам оборонців, які реплікували.

Вкінці прокуратор заявив, що пушки з екразитом уже нема, бо її знищено.

Обор. Шухевич пригадав зізнання знавця Вестфалевича, що екразит можна переховати довший час. Трибунал після коротенької наради постановив перевести покищо докази з акту обвинувачення і щойно опісля радитиме над зголошеними внесками оборонців.

На цьому перервано розправу до четверга до год. 9-ої рано.

Чистка у Мемелі.

РИГА, 4. 7. ПАТ. З Мемеля повідомляють, що новий директоріят взявся енергійно санувати адміністраційний апарат Мемеля. Всіх урядників, яких діяльність була шкідлива для литовського уряду, звільнять. Досі звільнили м. ін. 4 референтів директоріяту, 4 нач. громад і кількох пов. лікарів, що належали до протизержавної організації.

Видуманий напад на пошту.

ПАТ повідомляє, що вчора повідомили владу безпеки у Львові про напад на почтову агенцію у Мшані. Влада перевела слідство, яке виявило, що урядничка видумала напад. Представник дирекції почт і телеграфів у Львові провірив книги і ствердив надужиття.

—o—

З варшавської опери.

Великий успіх Василя Тисяка у варшавській опері.

Дня 19. червня ц. р. виступав у варшавській опері наш відомий оперовий співак Василь Тисяк в опері П. Чайковського „Евген Огенін" в ролі Ленського. Вся варшавська музична критика розписалась про цей удатний дебют нашого земляка, підчеркуючи його вроджену музикальність, високу співацьку культуру і фінезію вокальну, як також добру мистецьку інтерпретацію співаної ним партії. Особливо зазначила критика, що Василь Тисяк має свіжий, дзвінкий і дуже видатний тенор з милозвучним забарвленням, захоплюючись спеціяльно його пянами („mezzavoce") та надзвичайною свободою володіння динамічними ефектами від субтельного пяніссіма до фортіссімa.

І так нпр. „Газета Варшавска" з 21. VI. ц. р. (критик М. Ритель) пише: „Знаний з виступів на концертах з українським хором тенор п. Тисяк співав партію Ленського. Свіжий з гарним звуком голос, культура і фінезія вокальна, як теж без сумніву вроджена музикальність, дали можливість п. Тисякові не лише переможно виконати нелегке завдання, але й позволили йому навіть створити з виконаної партії акт щиро артистичний. Епізод на балі й арія перед двобоєм були відспівані по мистецьки".

Також „Курер Польскі" з 22. VI. ц. р. (критик С. Невядомський) пише м. ін.: „Коли мова про добрі і гарні голоси, то слід згадати п. Василя Тисяка, який є одним з кращих сучасних тенорів. Молодий і талановитий цей співак виступав 19. VI. ц. р. в опері П. Чайковського „Евген Огенін" в ролі Ленського та мав того вечора великий і заслужений успіх. Арію перед двобоєм заспівав артист так гарно, що на домагання захопленої публики мусів її повторювати".

Той сам критик у попередній своїй замітці в „Курері Польскім" по одним концерті д-ра Тисяка писав: „Тенорист д-р Тисяк, крім гарного, дуже видатного голосу, має співацьку культуру і повинен абсолютно зробити першорядну співацьку карієру".

Тішимося, що наш співак, хоча серед несприятливих умовин і в тяжкій теперішній театральній кризі, все таки вибивається й прямує далі над собою. При цій нагоді подаємо до відома, що українська публика, серед котрої д-р Тисяк має великі симпатії і популярність, матиме змогу знову почути його на концертах підчас цих ферій у наших літниськах та деяких місточках.

Смерть Марії Склодовської-Кірі.

Між живими не стало одної з найбільших жінок: Марії Склодовської-Кірі. Подаємо коротко деякі дати з її трудящого життя.

Уроджена 1867. р. в польській учительській сім'ї у Варшаві, скінчила ґімназію там-же з золотою медалею. Деякий час опісля була приватною вчителькою на селі та у Варшаві, де перед виїздом до Парижа працювала у фізикальній лябораторії Промислового та Рільничого Музею.

У Парижі добуває 1893. р. ліценціят фізики, рік пізніше математики, 1896. р. право навчання у середніх школах, 1903. р. докторат. З 1898. р. розпочинає цілу низку самостійних наукових праць (одною з перших була праця про прикмети гартованої сталі), за що Склодовська дістала золоту медалю Кульмана від Промислового Товариства у Ліль. Ще передтим, бо 1895. р. вийшла замуж за Пера Кірі, директора фізикальної лябораторії при школі промислової фізики та хемії, пізніше доцента та професора паризького університету. З цього часу походить ціла низка їх спільних наукових праць, що торкаються радіоактивних тіл, з яких найважнішими було відкриття раду і польону (1898. р.).

Після наглої смерти мужа, що згинув 1906. р. на паризькій вулиці під колесами вантажного воза, стала Склодовська директоркою фізикальної лябораторії у Сорбоні. Підчас світової війни дістала величаву лябораторію у новозбудованім Радовім Інституті в Парижі. Працюючи тут незвичайно інтенсивно, кермує рівночасно дослідами більшої кількости вчених, що зїзджаються до неї з цілого світа, який поставився з великим признанням до праці Марії Кірі. Доказом на те велика кількість нагород і відзначень: 1903 р. панство Кірі дістали медалю Девія від Королівського Товариства Наук у Льондоні та спільно з Бекерелем нагороду Нобля. Сама пані Кірі дістала цю нагороду в 1911. р.

Підчас подорожі по Америці в 1921. р. дістала 1 грам раду від президента Гардінґа. Цей рад передала велика вчена Радовому Інститутові у Парижі. В 1929. р. ще раз подаровано їй у Злучених Державах Півн. Америки 1 грам раду, що його призначила новозбудованому Радовому Інститутові у Варшаві.

Фізикі залишила, крім знаменитого двотомового трактату про радіоактивність, доньку Ірину — сьогодні вже відому фізичку, яка вславилася враз зі своїм чоловіком Жоліо незвичайно важними для сучасної фізики відкриттями.

ч. л.

Він зовсім не хотів видіти, що дітвора уже позалопувалася в ліґво, за усю ніч з очей. Дарма, що зі стола скапував тепер теплий хліб із бурачиння: чорна, гливка гуща.

Я до того агубилася, що застрягла у куті, перед різаним мисником, в ухах шуміли слова, люди, згуки... Ґаздиня чемно колола скипки, — посвіти зза моїх обзорин. Ґазда кресав огонь із губки огнива й головешки. Дунув засвіт за чорних сволоках зашмигали сновки. Проміж тонкі пальці жінки поплив ниткою кур. Стала оце, як доля: одно сяйво зажегає, а друге, похилене догоряє у неї в руках. Одно світить з дожиданням грізних високих брів, а безрадою кутає друге.

Шипять уґарки у судині в водою, як перед тисячею літ...

А ґазда не находив собі місця, як той, що за хвилину вціпить обі руки у волосся та розірве на собі пазуху. Зацитькував ще перед криком у пустку, думку, крівавy рану? Кінчив довголітню розмову зі справедливістю, ладом, а усім своїм неймовірним життям?

О, як метало ним із кута в кут, ніби щораз з силою вергало пяного у смереку, та він уставав, вимотувався, біг... Оце він вийшов до хорім, у руках предовга трембіта, похоронкова, вістка далека, старша всіх дзвонів на світі: поваґом, очманілий з терпіння, він підняв її собі під ріст, обкрутив великим півкругом, шляхом усіх упадків, і дунув у неї свій зов до людей, у світ передсмертну розпуку:

— Гуцул гибне, пробіг!

Жінка стояла от як доля: одно сяйво зажегає, а друге, похилене, догоряє у неї в руках. Одно світить з палією високих, грізних брів, а безрадою кутає друге.

Франція потребує 30.000 військ. спеців.

ПАРИЖ. ПАТ. Маршал Петен взяв у дні 3. ц. м. з шефом штабу ген. Ґамеленом участь у засіданні військової комісії франц. парляменту, щоби поінформувати членів комісії про своє становище до ефективів. Петен відмітив, що Франція всупереч німецькій небезпеці зможе вдержати засаду одворічної військової служби під умовиною, що в роках зменшених військових річників, отже 1935—1940, заанґажує до війська 30.000 спеців, якими обсадять оборонні позиції на французько-німецькому кордоні. Якщо до кількох місяців тих 30.000 спеців не найдуть, требаб розважувати ще раз справу продовження військ. служби, тим більше, що півн.-афр. й кольоніяльні війська для цього не надаються. Міністр додав, що цих 30.000 спеців буде можна заанґажувати в межах дотеперішніх кредитів й нова ухвала для цього буде зайва. Більшість комісії прихилилася до експозе міністра й тільки соціялісти поробили деякі застереження.

Розвязали німецьку політичну організацію.

БУКАРЕШТ, 4. 7. ПАТ. Рада міністрів оголосила розпорядок, на основі якого розвязано німецькі політичні націонал-соціялістичні організації тому, що загрожували безпеці держави.

Пекольна машина в найвищому суді.

ВІДЕНЬ, 4. 7. ПАТ. Нині в год. 11.45 в будинку найвищого суду вибухла пекольна машина, яка заподіяла великі шкоди. Засідання найвищого суду перерване. Саля засідань і прилягаючий коридор знищені.

По широкому світі.

— Японський цісар доручив створити новий уряд членові найвищої воєнної ради й б. мін. мореплавства, адміралові Кайсуго Окаді.

— Мін. Барту вибирається 8. ц. м. до Льондону, де має перевірити з англійськими міністрами всі проблеми европейської політики.

— Представники польського вуглевого промислу підписали в Римі договір з делегатами італійських залізниць на доставу вугілля за 13 мілійонів лірів.

— В німецькому консуляті в Ковні вибили комуністи шиби.

— У самоврядних виборах в Ірляндії дістала державна партія 716, опозиція 300, партія праці 185, незалежні 351 мандатів.

— В Гаазі вмер князь Генрих Володимир Альбрехт Мекленбурський, від 1901 р. чоловік голяндської королевої Вільгельміни.

— Б. кронпрінца виділили з території Німеччини й він вернувся до Дорн, де перебуває б. цісар Вільгельм.

— Гострий конфлікт між централізмом еспанським урядом і краєвим урядом Катальонії, що вибух на тлі повновластей і погрожував кризою уряду, залагоджено.

Полекші для дітей.

Міністерство комунікації повідомляє, що всі діти до 14 літ можуть користати з безплатної їзди залізницями у всіх напрямах від 8. до 22. липня ц. р. З дітьми мусить їхати опікун. На кожних четверо дітей один опікун платить нормальний білет III. або II. кляси на всі особові поїзди. Ніяких інших формальностей влада не буде вимагати. Діти можуть бути власні або чужі.

НОВИНКИ

— **ПРОМОЦІЯ БОГДАНА АЛИСЬКЕВИЧА**, родом з Перемишля, на доктора прав відбулася 2. липня у Карловім Університеті в Празі. 18

— **Повінь.** Наслідком зливних дощів вилили всі доплиди Сяну та знищили менші мости й містки. В селі Ниновичі вода підмила стовпи моста на громадській дорозі. Віз, що саме переїздив, найшовся з частиною помосту в ріці Вишні. Люди й коні врятувалися.

— **Град.** Засіви та земні плоди в скалатському повіті в багато селах знищив град на 50—100 процент.

— **Львівська хроніка.** Повитуху Марію Кобунячеву з Пасік Личаківських засудив суд на 6 років вязниці за недозволені операції. Три її клієнтки, а між ними сестра повитухи, померли після недозволених операцій. — На вул. Легіонів у приступі божевілля кидався на прохожих К. Попельовський. — Біля костела Єлисавети якась жінка з дитиною на руці в приступі божевілля стала здирати зі себе одежу. Обоїх примістили тимчасово в поліційних арештах. — Шофер Роман Скульський (Кор. Ядвиги 8.) пропав із автом тому три тижні. — На вул. Корлецького поліція придержала друкарських помічників Іар. Розенфельда та Хаїма Кравза. При них найшли багато комуністичних летючок. Також у їх мешканнях найшли летючки та гектографічну тасьму. — Жінка залізничого злодія Сумари покинула на вулиці троє дітей бо її чоловік сидить у вязниці. Дітей забрала поліція, а за матірю шукає. — До поліційних арештів спровадили злодіїв І. Дяшковського та Т. Куртину, які на основі сфальшованих академічних леґітимацій допускалися обманств.

— **Труп самовбійника.** На Кайзервальді біля печери оо. Студитів найшли тіло 47-літнього Роберта Еви, бувшого управителя дібр у Замочку (Жовківщина). Тому кілька літ він вернувся з Америки, купив собі маєток та наслідком кризи втратив майно. Тепер Еву зредукували й він найшовся без засобів до життя, тому застрілився.

— **Два вломи.** Невідомі злодії вломилися до бюр телефонічної централі у Львові при Сикстуській вулиці ч. 26. Розбили вогнетревалу касу та забрали 6.000 зол. готівкою, 4 доміріжки, 1 бон Тел. агенції до Банку Господарства Краєвого на 10.000 зол. — При вул. Осолінських 11 а невідомі злодії розбили касу Союзу нижчих почтових функціонарів і забрали 800 зол. У звязку з тими вломами поліція арештувала около двацять касових злодіїв.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Ой, не гаразд побратими, не гаразд вчинили....

Гей, гей побратими — від „Соколів“, „Лугів“! Скільки сподівань вязалося з вами. І — скажім з глибоким поклоном в сторону розсіяних геройських могил — кілько ви їх здійснили! Виж були зародом і завязком нашого війська, тих легендою сповитих лицарів, що заснули в Чорногорі, щоби пробудитися у слушний час і піти на прю з кличем:

Або звідти вольні повертаєм,
Або нам ворон пісню заспіває
Вогробну!...

Сорок років глядів на вас нарід як на зразок карности і послуху, глядів на вас як заблуканий корабель на горду непохитну морську ліхтарню...

А на ленті довгих, довгих років бачили ми у вашому проводі людей, що на сокільську трибуну виходили після важкого труду. Приходили з леґітимацією, з іменем, з великим серцем, з розумом, досвідом і — мали серед своїх „побратимів“ (тоді ще „други“) повагу і авторитет.

Минулося... а те, що минуло
Не згадуйте, пане брате —

особливо після останнього подвигу наших молодих побратимів.

А було в цьому щось як у О. Олеся коли у нього з журбою радість обнялась. Було там багато поневільного, безрадного і безрозумного комізму, над яким снувалося павутиння тихого смутку і глибокої журби.

А може це лиш нам так привиджується, бо ми привикли до старих порядків і закостенілих у старих розуміннях почуття дисципліни, послуху і тим подібних старосвітських передвоєнних бреґанів.

Тепер свобода! — кричали російські салдати, коли їх Керенський батогом і скорострілами гнав на фронт.

І в нас свобода, переоцінка цінностей, задух часу і ще деякі чинники, так сказатиб семейної, фракційної і товариської породи — нині торжествують.

І нема дивоти. Бо хоча ми не любимо наших сусідів, бо нема защо, але малпуємо їх, бо це приходить дуже легко і вдається.

Висувають вони полковника на міністра, а ми булавного на директора; вони капітана на куратора, а ми роєвого на інспектора.

Та урвімо нитку з веретена, що моглась би ще довго снувати.

Вертаймо до злободенної теми.

Мав відбутися здвиг соколів — велике свято, а вийшло щось, що пригадувало продукцію „Буфальо Біль“.

Вийшли хлопці в рядах на площу і збунтувалися. Просто перервали фронт національної єдности, про який так гарно говорили на жіночому конгресі. Не кажемо про той фронт національної єдности, що є пів(за)головком двотижневика, органу безталанних отаманів, які вважають себе переможцями, — але про той фронт, що говорить про солідарність, карність і силу нації.

Пригадаймо собі часи, як большевики йшли на Польщу, а у Варшаві створився „włościańsko-robotniczy“ уряд з Вітосом на чолі.

Таке малпування — не зашкодило би. Лише при цьо цьому треба трошки почуття відповідальности. І заки вийдеться на сокільську трибуну чи на загальних зборах, чи у виділі, чи на невикупленій площі „Сокола-Батька“ треба — мати повагу, авторитет. Інакше не підемо — мимо задуху часу.

Тиберій Горобець.

Великий політичний процес у Станиславові.

Шестий день розправи.

Дальші зізнання підсудних.

Першний зізнає сьогодні підс. **Володимир Мороз**, селянин з Підгаєччини. Підс. до вини не почувається. До Надвірної виїхав лише тому, бо один чоловік намовив його поїхати до пластового табору. Підс. зголився і 18. серпня ранком виїхав з перестанку Підшумлянці до Надвірної. У поїзді стрінувся з підс. Заставецьким, з яким почав розмову і довідався, що їде до Надвірної. Оба мали білети лиш до Станиславова, а поїзд до Надвірної уже відходив. Від кондуктора, якого питали про білетову касу, дістали спільний білет до Надвірної. У Надвірній підс. пішов з двірця до міста, а підс. Заставецький залишився біля двірця. Коли підс. вийшов з Надвірної, його арештували. На питання предс., чому у слідстві зізнавав інакше, виправдується, що його змушували до того, а він, як хвора на болі голови людина, мусів говорити неправду.

Предс.: Чомуж ви у слідстві інакше зізнавали?

Підс.: Бо слідчий суддя грозив мені 5-літньою вязницею, а постерунковий мене бив.

Предс.: Чомуж інших не били? Деякі з підсудних мають за собою більші провини!

Підс.: Поліція бачила, що я дуже боюся й пізнала, що мене можна налякати.

Обор. д-р Бих: Чи ви, йдучи на прогульку, знали, що там буде зброя?

Підс.: Ні, не знав.

Обор.: Чи ви на голові маєте сліди побиття?

Підс.: Маю.

Обор.: Чи вас примушував **хто** їхати на прогульку?

Підс.: Ні, ніхто не примушував.

Зізнання підс. Василя Заставецького

з Підгаєччини. Цей підс., селянин, зложив дуже ширскі зізнання й одинокий признався у слідстві до приналежности до ОУН. Своє признання мотивує тепер вимушенням. Зрештою зізнає подібно, як підс. Мороз. Суперечність є тільки в тому, що підс. зізнав, що він у поїзді почав розмову з Морозом, знову ж Мороз зізнав навпаки.

На питання предс., що підс. Мороз скаже на цю суперечність, підс. Мороз заявляє, що йому здається, що це він почав розмову.

У Надвірній залишився підс. Заставецький на двірці і ждав прогульковців, які мали йому на умовлене гасло вказати дорогу до пластового табору. Дочекався їх біля полудня. Про свої зізнання у слідстві, в яких признався до приналежности до ОУН, підс. каже, що це вифантазував, щоб раз уже мати спокій з зізнаннями, на які його часто кликали.

Зізнання підс. Володимира Відули.

Підс., столяр з Бережан, до вини не почувається. Виїхав собі на прогульку до Надвірної, звідки думав поїхати до Трускавця до нареченої. Поїздом їхав підс. сам. Нікого з прогульковців не бачив. Щойно в Надвірній побачив їх і питав про дорогу в гори. На запит предс., що робив до полудня в Надвірній, підс. каже, що оглядав місто.

Предс.: Чи ви оглядали скарбовий уряд, пошту й державні тартаки?

Підс.: Особливо ні.

З нових видань.

Ярослав Вільшенко: „МАНДРІВКИ МИШКИ ГРИЗИКНИЖКИ ПО ЛЬВОВІ". — Діточа Бібліотека. Книжечка 155. Накладом Видавництва „Світ Дитини". Львів, 1934. Ст. 128. Ц. 1.50 зол.

Сучасна педагогія ставляє нинішню школу, виховника й учителя перед новими завданнями. Школа й виховник не повинні, як це було колись, перевантажувати молодь зайвим балястом самих тільки формальних знань, але підготовляти її до реального, творчого життя. Треба розвивати в молоді рівно та пляномірно її інтелект, характер і волю та розбуджувати в неї суспільні інстинкти. Свої виховні функції повинен виховник спирати на житті та повертати вихованка з його вчинками й емоціями лицем до правдивого суспільного життя. Вихованка треба від ранньої молодости, як каже сучасний педагогічний клич, усуспільнювати, розвиваючи у нього доцільними виховними засобами розуміння національних і громадянських обовязків. Бо тільки той, хто засвоїв собі свідомість національних і громадянських обовязків, може стати нині повновратною людиною.

Між виховними засобами, що допомагають реалізувати новочасний педагогічний клич усуспільнення молоді, вибивається на чолове місце лектура. Добра книжка, приноровлена до віку дитини, її інтелектуального розвитку та дійсних потреб життя, має ввести молодь у круг духових інтересів рідного народу, економічних і політичних його змагань. Сучасне треба звязувати з минулим і на тих основах привчати юнака працювати для майбутнього.

Можна з вдоволенням ствердити, що безпретенсійна книжечка Ярослава Вільшенка визначається гарними прикметами доброї виховної лектури. Вона призначена для молоді III-го й IV-го щабля розвитку (10—14 літ життя). Це симпатична монографійка міста Львова в описових і поетичних образах. Вона дає гарну й живу ілюстрацію не тільки національного дорібку українського населення самого Львова, але й сучасних суспільних змагань нашого народу в нашій вужчій Батьківщині. Автор дуже вміло повязав історичне минуле нашого Львова з його нинішнім економічним і культурним дорібком, познайомив читача з усіми українськими національними центральними установами, найціннішими нашими історичними памятками та навязав нитку сердечної симпатії в молоді з минулим і сучасним українського народу.

По перечитанні цілої книжки виробить собі молодий читач ясний погляд на правду будня: що добро, сила і щастя народу може вирости тільки з доцільних творчих змагань цілої національної спільноти; що в тій спільноті кожна одиниця на своєму місці мусить станути свідомо й чесно до свого обовязку.

Ціле своє оповідання переповів автор устами геройки Мишки-Гризикнижки. Дуже це розумно й педагогічно. Діти люблять звіряток: мишок, котиків, песиків, зайчиків, лисичок. Вірить їх розумові й почуванням; хвалять або ганять їх учинки. Радо засвоюють їх науку, досвід, мудрість життя. Отже все, що розповіла їм із своїх переживань мишкагризикнижка, вони приймають за бездискусійну правду. Книжечку оживляють, як звичайно всі видання „Світа Дитини", гарні ілюстрації.

Виховну вартість книжечки підносить ще легка й у деяких місцях стилева сатира на суспільне життя. От хочаб зразок сатири на сучасного українського письменника в особі співробітника „Світа Дитини".

„. . . . .
. . . .
Скупо він бере за труди,
То й харчів теж має мало.

Скоринки я з хліба гризла
Й попивала чистим чаєм —
Більш нІщо в таких не лизнеш,
Чай у них вже став звичаєм.

Чай сніданок, чай вечеря,
На обід кудись він ходить..."

Книжечка варт того, щоб її масово перечитувала наша молодша та старша молодь.

І. Михайлович.

Із судової салі.

ТРЬОХ СЕЛЯНСЬКИХ ХЛОПЦІВ ПЕРЕД СУДОМ У ЧОРТКОВІ ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН.

Дня 30. VI. і 1. VII. ц. р. відбулася розправа перед окружним судом як трибуналом суддів присяглих в Чорткові проти трьох селянських хлопців: 1. *Маріяна Легіновича*, 2. **Ярослава Павликевича**, обох з Монастириськ і 3. **Степана Микитина** з Чехова, пов. Бучач, яких прокуратор обвинувачував у приналежности до ОУН і в розповсюднюванні нелегальної літератури. Дводенна розправа не виказала, щоб обвинувачені належали до ОУН, а читали вони лише „Сурму" та „Розбудову Нації" і то Микитин та Павликевич читали ті органи ще перед проголошенням карного кодексу, який у статті 155 § 2. передбачує кару за переховування та поширювання нелегальної протидержавної літератури. Прокуратор взивав присяглих (всі поляки), щоб потвердили поставлені трибуналом питання. Присяглі затвердили питання щодо приналежности до ОУН (ст. 97 § 1.) дотично Легіновича і Павликевича, а дотично Микитина затвердили питання щодо поширювання протидержавної літератури. На підставі цього вердикту суд засудив **Легіновича на 4 роки, Павликевича на 3 роки вязниці з позбавленням громадянських прав на 10 літ, а Микитина на 1 і пів року вязниці.**

Оборона зголосила в імени Легіновича і Павликевича касацію.

Боронили: д-р Володимир Електорович і д-р Михайло Росляк, адвокати в Чорткові.

СПОРТ.

Станиславів. ПРОЛОМ — АДМІРА 3 : 2.

Заслужена перемога української дружини над сильним противником, який у Б-клясі станиславівської округи стоїть на 3. місці.

ТОВАРИСЬКІ ЗМАГАННЯ.

Дрогобич. ТУР — ПІДГІРЯ 1 : 0.

Бабин Зарічний. СТРІЛА — КАМЕНЯРІ (Майдан) 4 : 0 (3 : 0). Суддя п. Максимяк із Калуша.

ЗАКОРДОННИЙ СПОРТ.

Ужгород. С. К. „РУСЬ" — ЗАЛІЗНИЧНИКИ 5 · 0 (2 : 0).

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

В. Винниченко: ЗА ЯКУ УКРАЇНУ. Париж 1934. Стор. 44.

Проф. С. Русова: НАШІ ВИЗНАЧНІ ЖІНКИ. Літературні характеристики-силюети. З нагоди ювілейного Українського Жіночого Конгресу 1884—1934. Коломия, 1934. Накладом редакції часопису „Жіноча Доля". Стор. 92. Форм. 8-о. Ціна в розпродажі 1·25 зол.

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 5. VII. год. 7·30 веч. Театр „Нова Комедія": „Фірма".

Театр Ріжнородностей.

Нечинний з причини ферій.

Кіна.

АПОЛЬО: „Дорога на Схід".

АТЛЯНТИК: „Бару" (реж. Рекса Інгрема).

ВАНДА: „Св. Франц із Асізі".

КАСІНО: „Ворог у крові", „У слідчій службі".

КОЛІСЕЙ: Нечинне.

КОПЕРНИК: „Чібі" (віденська комедія), „Баль білих ліжечок" (із Містенгет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „В погоні за місяцем" і ревія.

МІРАЖ: „Цілунок перед зеркалом".

МУЗА: „Томмі бой", „Подковник і його чура" (Льорель і Гарді).

ПАЛЯС: „Ракочі марш", „Прокуратор Алісія Горн".

ПАСАЖ: „Клюб джентельменів", ревія „Витаємо Львів!".

ПАН: „Я не янгол", „Чемп".

СВІТ: „Аріяна", „12 крісел".

СОНЦЕ: „Скіппи" та ревія.

СТИЛЕВЕ: „Чоловік з уяви" з Дж. Болесом і ревія „Кадри кохання".

ХИМЕРА: 6 годин життя.

УТІХА: „Добраніч, Відне" і ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 5. липня 1934.

Відень (506,8) 12·00 Концерт, 16·10 Солісти (спів, музика), **Братислава** (298,8) 9·15 Скрипка, 11·00 Концерт, **Прага** (470,2) 17·45 Галевий концерт у честь Двожака та Сметани (музика, спів) 19·30 „Вільгельм Тель" оп. Росінія, **Париж** (1649) 10·15 Концерт, 17·00 Клясична музика, 20·00 Вокальний вечір. **Білгород** (439,8) 12·05, 18·30 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 13·15 Сольові твори, 19·00 Шубертові й Бетовенові твори, **Мінхен** (405,4) 14·20 Солісти (музика, спів) 17·50 Камер. концерт (музика, спів). 21·00 Популярна музика, **Стокгольм** (426,1) 19·00 Нар. пісоньки, 20·00 Фортепян, **Міляно** (368,6) 13·00 Легка музика, 20·45 „Еро е Леандро" оп. Манчінеліа, **Рим** (420,8) 17·10 Вок.-інстр. концерт.

Пятниця, 6. липня 1934.

Відень (506,8) 16·35 Популярна музика, 17·50 Спів, 19·40 „Завіщання" муз. ком. Кінцля, **Братислава** (298,8) 11·30 Концерт, **Мор.Острава** (259,1) 9·15 Сербські та чорногорські пісні, **Прага** (470,2) 19·40 „Гусити" нар. трагедія Двожака, муз. Вайнбергера, **Париж** (1649) 10·15, 12·30 Концерт, **Білгород** (439,8) 18·50 Популярні пісоньки, **Рига** (514,6) 19·20 Лотиські пісні, **Берлін** (356,7) 19·15 Музика на давніх інструментах, **Гамбург** (331,9) 18·00 Вок. інстр. концерт, 22·20 „Її Екцеленція танцівниця" оп. Ґепе, **Ляйпціг** (382,2) 17·20 Фортепян, **Мінхен** (405,4) 17·30 „Муринська республика Ліберія", 17·50 Бахові твори, **Міляно** (368,6) 17·10 Вок. концерт, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 20·45 „Мадам ді Теб" оп. Льомбарда.

Львівське радіо.

Четвер. 5. липня 1934.

6·30 Ранішня авдиція, 12·10 Фільма та ревія (гр. пл.), 13·05 Для дітей: „Івась на луні", 13·20 Соната А-дур на скрипку та фортепян Баха (гр. пл.), 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Легка музика, 17·00 Програмова скринька, **17·15 Співочий ресіталь Василя Тисяка в супроводі фортепяну**, 17·35 Камеральний концерт, 18·00 Для жінок „Туристичний виряд для жінок", 18·15 Авд. „Сон" (Д' Анунціо), „На службі в місті" (Запольської), 19·00 Всячина, 19·15 Спів (Едвард Бендер, бас), 19·40 Сальонова музика з ґр. плит, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 „На границі Сх. Пруcії", 20·12 Легка музика, романси (Татяна Ноле), 21·01 Літературні хвилини, 21·10 Композиторський вечір О. Міхаловського, 22·00 Ред. відчит: „Психольогія релігійної рівнодушности". 22·15 Танкова музика.

Пятниця, 6. липня 1934.

6·30—7·25 Ранішня авдиція, 12·03 Метеорольогічні вістки, 12·10 Популярна музика з гр. пл., 13·05 Концерт сальонової музики, 13·55 З ринку праці, 14·00 Збіжева біржа, театр. репертуар, 14·05 Господарські вістки, 16·00 Година в Відні (гр. пл.), 17·00 Авд. для хорих, концерт оркестри, 17·30 Концерт на альтівку в супр. фортепяну (у програмі сучасні російські твори), 17·45 Спів (Реслер-Стоковська мецосопран), 18·00 Відчит-репортаж „Доля та недоля містечок", 18·15 Оперетові фрагменти (гр. пл.), 18·46 Про бурі та громи 18·55 Всячина, 19·15 Легка музика, 19·50, 19·55 Спортові вістки, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Почт. техн. скринька, 20·12 Балачка про симф. концерт, 20·22, 21·30 Симф. концерт, 21·10 Фонд морської оборони. 22·15 Японська щіточка до зубів, 22·30 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Доляр у Львові в приватних оборотах 5·27 і пів зол.

Німецькі марки 195·00—200·00, фр. франки 34·80—35·00, шв. франки 171·00—172·50, фунти стерлінги 26·60—26·80, австр. шилінги 98·00—100, чеські корони 21·60—22·00, рум. леви 37·50—39·00, ліри 45·50—46·50.

Золото: Доляри 8·91—8·93. Франки фр. 34·70—35·20 Дукати 82·20—83·00, Корони 36·50—37·20, Рублі 45·50—46·50.

Срібло: Корони 0·28, Фльорени 0·70, Рублі 1·20

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ".

„Маслосоюз" повідомляє, що в дні 4. липня п. р. з приводу вичікуючої тенденції ціну на масло не ставить, кооперативам платив за:

1 л.	молока	0·13 зол.
1 л.	сметани	0·55 „
1 к.	яєць	2·20 „

Тенденція на масло вичікуюча, молоко і сметану слаба, на яйця удержана.

Маслосоюз повідомляє, що 5. липня п. р. платив своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові (вул. Б. Ґловацького 23):

Нормальні курята (пара курят важить не менше як 1·20 кг.) за 1 кг. 1·00 зол.

Кури	I кляса „	0·80 „
„	II „ „	0·60 „

Тенденція знижкова. На курята яких пара важить менше як 1·20 кг. попиту зовсім нема; також нема попиту на індики, індички, качки і гуси.

ОПОВІСТКИ

Виділ „Українського Інституту для Дівчат у Перемишлі прийме в шк. році 1934/35 — 200 Інститутом з ріжних шкіл у Перемишлі. Оплата місячна 65 зол. — Оплата одноразова за інвентар 25 зол. Подання у справі прийняття вносять усі до 15. липня (Перемишль, Татарська 4) Повідомлення про прийняття, або відмову дістануть усі на письмі до 1. серпня. Інститутки, за які не вирівняно залеглости в Інституті не будуть прийняті.
1784 2—2 **Виділ.**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ВП. ПАНА ІВАНА ЕЛІЯСЕВИЧА, бувшого рахункового старшину австрійського й У. Г. А., просимо подати свою адресу. Адм. „Діла" під „Важність". 10

ЗАЛІЩИЦЬКІ МОРЕЛІ добірні зол. 9·50, морелі дички на наливки зол. 7·—, помідори зол. 7·—, мід кураційний ясний зол. 14·— висилає в пятикільограмовому опакуванні франко післяплата А. Венкерт Заліщики. 15

ОКОЛИЦЯ РОЗЛУЧА дві гарні кімнати з ужиттям кухні дешево до винайму: о. Добрянський, Ясениця Замкова, почта і зал. стація в місці. 20 1—1

ПРИЙМУ ІНТЕЛІҐЕНТНУ, зі скромними вимогами жінку до двох дівчаток і хатньої праці. Базникова, Косів к. Коломиї, вул. Покутська. 17 1—1

ЯРЕМЧЕ. В пансіоні Марії Ульванської „Вера" гарні кімнати і здоровий, смачний харч. 16 1—3

УЧИТЕЛЬКА з фортепяном до дітей IV. народня і I. гімназійна нового типу, потрібна від 21. IX. Зголошення до Уряду Парохіяльного Озерянка, почта Зборів

Читайте „Діло"!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.